

STRANDING ZEEMEEUW IN KRANTEN

DOOR LEEN HOOGERWERF*

In de papieren die ik van mijn ouders erfde, bevond zicht een ontslagbewijs van mijn overgrootvader. Daarin werd vermeld dat hij vanuit Hellevoetsluis dienst had gedaan op de transportschoener Hr.Ms. "Zeemeeuw". Voorts stond daarin vermeld dat mijn overgrootvader na zijn ontslag in dienst zou treden van het Loodswezen. in de zoektocht naar het schip de Zeemeeuw stuitte ik op het volgende artikel met plaatje, verkregen van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH):

Het stranden van de Stoomtransportschoener „Zeemeeuw” bij Rockanje.

Het stoomschip Zeemeeuw van het loodswezen in het 4e en 5e district, verliet Maandagmorgen ten 10 ure Rotterdam met bestemming naar Hellevoetsluis. Daar de vaart der

De tocht werd ondernomen door den Rotterdamsche Waterweg en het Nieuwe gat. Bij den ingang van laatstgenoemd vaarwater stootte het schip op een onzichtbaar wrak en

De Stoomtransportschoener ZEEMEEUW, teekening van den Heer F. J. SOMON.

passagiersbooten van Rotterdam op Hellevoetsluis gestremd is, bevonden zich ook eenige passagiers aan boord, benevens een transport marineschepelingen en eenige koopmansgoederen voor neringdoenden te Hellevoetsluis.

kreeg direct zooveel water binnen, dat de gezagvoerder M. Pronk het raadzaam achtte, koers op het strand te zetten; ongeveer 15 minuten later zat het vaartuig dan ook tegen Rockanje's strand.

De stoomtransportschoener Zeemeeuw, teekening van den heer F.J. Somon.

Het stoomschip Zeemeeuw van het loodswezen in het 4e en 5e district verliet Maandagmorgen (11-2-1895) ten 10 ure Rotterdam met bestemming Hellevoetsluis. Daar de vaart der passagiersbooten van Rotterdam op Hellevoetsluis gestremd is, bevonden zich ook eenige passagiers aan boord, benevens een transport marineschepelingen en eenige koopmansgoederen voor neringdoenden te Hellevoetsluis. De tocht werd ondernomen door den Rotterdamsche Waterweg en het Nieuwe Gat. Bij de ingang van bovengenoemd

vaarwater stootte het schip op een onzichtbaar wrak en kreeg direct zooveel water binnen dat de gezagvoerder M. Pronk het raadzaam achtte, koers op het strand te zetten; ongeveer 15 minuten later zat het vaartuig dan ook tegen Rockanje's strand.

Als geboren Oostvoornaar en nu woonachtig in Rockanje was mijn nieuwsgierigheid gewekt. Daarna verder speurend kwam ik op de site van het streekarchief Voorne Putten en via Delpher de volgende artikelen verzameld:

Algemeen Handelsblad d.d. 12 februari 1895

Zeemeeuw. (Hellevoetsluis, 11 Febr.)

De stoomloodstransportschoener Zeemeeuw is, vermoedelijk ten gevolge van het stooten op een onzichtbaar wrak in zinkenden staat op het strand van Rockanje. In het Nieuwe Gat, aan den grond gezet en zit gedeeltelijk onder water. De equipage en de zich aan boord bevindende passagiers zijn allen gered. De goederen voor particulieren die aan boord waren, zijn verloren.

De Telegraaf d.d. 12 februari 1895

De Zeemeeuw gezonken

Hr. Hs. transportschoener Zeemeeuw heeft gistermiddag van Rotterdam naar Hellevoetsluis gaande in het Nieuwe Gat op een wrak gestooten, tengevolge waarvan het vaartuig zulke averij bekwam, dat het onmiddellijk is gezonken. Passagiers en equipage zij met eigen jol aan wal gekomen.

Algemeen Handelsblad d.d. 13 februari 1895

Stranding van Hr. Ms. „Zeemeeuw”.

Omtrent het ongeluk, aan de Zeemeeuw overkomen, meldt de correspondent te Hellevoetsluis van de (antir.) Ned. het volgende: Bij dicht water zitten we hier op Voorne en Putten bijkans geheel van de buitenwereld afgesloten. Alleen, wanneer de Maas tusschen Rozenburg en Nieuwesluis vastzit en belopen kan worden, wordt de toestand iets minder

ongunstig en bestaat er ten minste mogelijkheid van deze eilanden af te komen en Maassluis te bereiken. Voor reizigers met weinig bagage is deze route dan ook wel aan te raden. Voor het vervoer van koopmansgoederen is deze weg echter minder geschikt. Sinds eenige jaren echter genieten we het voorrecht daartoe gebruikte kunnen maken van Hr. Ms. stoomtransportschoener Zeemeeuw, gezagvoerder K. Pronk, die, bij gesloten water, daartoe en tot het vervoeren van passagiers door den inspecteur van het loodswezen te Rotterdam is disponibel gesteld. Dat van deze gelegenheid veel gebruik gemaakt wordt, laat zich begrijpen. Maandagmorgen hadden zich dan ook een dertigtal passagiers, onder wie twee vrouwen, aangemeld om de reis buitenom naar Hellevoetsluis mede te maken. Ook was voor ongeveer 1400 à 1500 gulden koopmansgoederen ingeladen. Van Rotterdam tot in zee was de reis zeer voorspoedig en had men zeer weinig last van ijs. Voorbij de Maas stoomende geraakte het vaarwater echter bedekt met drijfijis en werd meer naar den wal koers gezet om dit te ontwijken. Omstreeks 1 1/2 uur gevoelde men een schok, die werd toegeschreven aan het stooten op een ijsklomp. Niet vermoedende dat het schip hierdoor een lek bekomen had, werd de reis in denzelfden koers voortgezet, totdat enkele passagiers beneden beweerden water te hooren loopen. Bij onderzoek bleek, dat het schip tamelijk veel water maakte. Nadat gebleken was, dat, door het naar het achterschip brengen van lading enz. het lek niet boven te krijgen was en dat het voorschip daarentegen langzaam wegzonk, werd koers naar den wal gezet en liep de schoener tusschen Oostvoorne en Rockanje op 't strand. Dadelijk werd overgegaan tot het lossen van de passagiers, die door de enige aan boord aanwezig zijnde jol in 3 reizen aan den wal werden gebracht. Bij halftij aan den grond gezet zijnde, zat de Zeemeeuw tot aan de stoempijp onder water en bleven gezagvoerder en overige bemanning aan boord. Bij het doorkomen van het tij echter klom het water tot aan de brug en was men genoodzaakt het schip te verlaten. Waarschijnlijk zal het schip, dat ongeveer een 100 M. uit den wal zit, niet meer te behouden zijn." Zooals onze lezers weten, is de

Zeemeeuw waarschijnlijk op een onzichtbaar wrak gestooten.

Nieuwe Vlaardingsche Courant .dd 13-2-1895

Hr. Ms. transportschoener Zeemeeuw, Maandagmiddag van Rotterdam naar Hellevoetsluis komende is in het Nieuwe gat op een wrak gestooten en gezonken. Passagiers en equipage zijn met eigen jol aan wal gekomen. Een nader bericht meldt: Hr. Ms. stoomtransportschoener Zeemeeuw ligt tot aan de commandobrug onder water, geladen met een aantal zaken, die aan verschillende adressen te Hellevoetsluis waren toegezonden. Als men in aanmerking neemt dat de Zeemeeuw door de welwillendheid van de autoriteiten bij het loodswezen thans het eenige communicatiemiddel met Rotterdam is, dan mag dit ongeluk voor deze gemeente in deze dagen inderdaad een kleine ramp genoemd worden. Door de veranderde windrichting is het gedeelte van het schip boven water overdekt met ijs. Deze zegt: «men zal wel lichten»; een ander alweder: «alles is verloren»; maar de waarheid, uit de beste bron geput, is: de autoriteiten zullen gunstiger omstandigheden dan deze — met zulk zwaar ijs — afwachten, voor ze besluiten hoe in deze te handelen. Dat het ongeluk zoo goed afgelopen is moet in de allereerste plaats worden toegeschreven aan de kalmte en het beleid van den gezagvoerder der Zeemeeuw, den heer M. Pronk.

In de Nieuw Brielsche Courant d.d. 14 februari 1895 staan 3 berichten:

Hellevoetsluis, 11 februari

Alleenloopendvuurtjeverspreidde zich dezen middag het bericht , dat Hr. Ms. loodstransportschoener „Zeemeeuw op zijne reis hierheen ten N van het Rak van Soheelhoek op een wrak had gestooten, waardoor zulk een lek was ontstaan, dat de gezagvoerder , die eerst nog wilde doorstoomen, gedwongen was, om het vaartuig op het Rockanjesche strand te laten loopen, ten einde zinken te voorkomen .Het treurige nieuws bleek spoedig maar al te waar en stellig deed het ieder onzer ingezetenen leed, dat den kranigen stoomschoener, die bij gesloten water

STRANDING ZEEMEEUW (VERVOLG)

het reizend publiek en vooral den neringdoenden zooveel diensten bewijst, een dergelijk ongeval had getroffen. Gelukkig waren de opvarenden, passagiers en bemanning, met eene roeiboot behouden aan wal gebracht. Dezen arriveerden hier des avonds, de meesten per as enkelen, die geen rijtuig hadden kunnen bemachtigen, op hunne eigen onderdanen. De koopmansgoederen (er was een aanzienlijke voorraad aan boord, bestemd voor diverse winkeliers) had men in de steek moeten laten. Toch had men tijd gehad, om met vereende krachten die waren in het achterschip te bergen, waar ze de minste kans hebben, om door hot zilte nat beschadigd te worden. Dat wij, eilandbewoners, nu geheel geïsoleerd zijn, — afgesneden van de beschaafde wereld, zooals men dit hier met verloochening van alle gevoel van eigenwaarde uitdrukt — behoeft zeker wel geene opzettelijke verklaring. Onze gewone passagiersbooten sluimeren sedert den 3en Febr. jl. in haar hard winterbed. De „Zeemeeuw“, die buitenom voer, was onze eenige hoop, dat het meest noodzakelijkste verkeer en de aanvoer van enkele behoeften niet zou gestaakt behoeven te worden. Nu die hoop is ondergegaan, is de laatste lichtstreep van den duisteren hemel verdwenen, 't Is alles droeve, bange winternacht. Maar, zal men zeggen, het vervoer kan toch nog per wagen geschieden. Zeker, dat kan, ten minste als men niet opziet tegen ontberingen van allerlei aard. Wie zal zich echter in deze pelsjassentijd op een 'wagen wagen! 't Is dus recht jammer, dat de „Zeemeeuw“ ook de onzichtbare hand van het Fatum heeft moeten gevoelen. Koesteren we intusschen de hoop, dat zij van de gevaarlijke plaats wordt afgebracht en dus de pogingen, welke de sleepboot „Werkendam“ daartoe morgen zal aanwenden, met den besten uitslag worden bekroond.

Rockanje, 12 februari

Het stoomschip Zeemeeuw dat van Rotterdam door den Nieuwen Waterweg naar Hellevoetsluis zou varen, is onderweg lek gestooten en tegenover deze gemeente gezonken. Al de opvarenden zijn gered en kwamen hier aan wal. Dat dit vele menschen naar

het strand deed stroomen is licht te begrijpen, doch gelukkig was men over het algemeen ook bereid om te helpen waar men helpen kon. Wanneer men door storm als anderszins geen verhindering krijgt, zal men het schip lichten.

12 februari

Nader kan omtrent den toestand van de „Zeemeeuw“ het volgende worden gemeld: Het achterschip is na de stranding dieper in het zand weggezonden. Dientengevolge zijn bijna alle koopmansgoederen, kooien en geweren van militairen en huisraad en kleeven van enkele particulieren van het dek gespoeld. Wat nog gered kon worden is, met uitzondering van eene kist met blik voor de Sardine-fabriek, door het zeewater geheel bedorven. De sleepboot „Werkendam“ is dezen morgen met personeel van het Loodswezen bij het gestrande vaartuig geweest, dat nu zwaar slagzij zit. Wegens den ijsgang konden echter voorshands nog geene afdoende maatregelen tot afbrenging worden genomen; daartoe moet eene gunstiger gelegenheid worden afgewacht. Algemeen wordt het gedrag van den kapitein, den heer H. Pronk, geprezen. Aan zijne kalmte en vastberadenheid in de ure des gevaar, is het te danken, dat de opvarenden in eigen booten werden gered. De bemanning is dezen middag naar Rotterdam vertrokken. Vermoedelijk zal nu de transportschoener „Frans Narebout“ tijdelijk in dit Loodsdistrict in dienst worden gesteld. Door het gebeurde hebben eenige neringdoenden, wien de jongste watersnood geduchte schade berokkende, op nieuw belangrijke verliezen geleden.

Nieuwe Brielsche Courant d.d. 17-2-1895

Hellevoetluis, 14 februari

In ons bericht, aangaande het ongeval Hr. Ms. Zeemeeuw overkomen, zijn tot onzen spijt ten gevolge van onjuiste inlichtingen een paar onnauwkeurigheden geslopen, die wij bij dezen berouwvol rectificeeren. Zoo is primo onwaar, de mededeling dat de sleepboot "Werkendam" in opdracht had het gezonken Rijksvaartuig af te brengen. Zij toch er was heengezonden met het

doel, om van de goederen te redden, wat nog de moeite loonde, geborgen te worden. Secundo, was het zeer voorbarig, het vermoeden uit te spreken, dat de "Zeemeeuw" reddeloos verloren zou zijn, te meer, te meer, omdat juist nu krachtige pogingen worden aangewend, haar uit haaren nederigen toestand te verlossen. Met de bergingsmaatschappij Maassluis toch is een contract gesloten om 't schip te lichten. Dientengevolge is thans een lichter dezer maatschappij, bijgestaan door de sleepboot "Rotterdam", druk bezig zijne goede diensten te bewijzen. Vandaag moet -hopen we nu beter onderricht te zijn- de arbeid uitmuntend gevlot zijn, zoo zelfs, dat met eenige grond wordt verwacht dat de transportschoener spoedig boven water zal zijn en naar hier zal kunnen gebracht worden, om tot het ondergaan der noodige reparatiën in het droge dok van 's Rijks werf opgenomen te worden. 't spreekt vanzelf, dat de gelegenheid om te werken even gunstig moet blijven.

Vlaardingsche Courant d.d. 16-2-1895

Aan de Bergingsmaatschappij te Maassluis is opgedragen het lichten van Hr. Ms. Zeemeeuw. Deskundigen beweren echter, dat het schip geheel verloren is. Van de vele stukgoederen welke aan boord waren, en toebehoorden aan neringdoenden te Hellevoetsluis, is zeer weinig geborgen kunnen worden.

Algemeen Handelsblad d.d. 17-2-1895

Zeemeeuw.

Loodtransportstoomboot Zeemeeuw (zie Avondblad) hangende langszij van het bergingsvaartuig Stier, is van Rockanjes strand afgebracht en op de marinehaven gearriveerd, geadsisteerd door de sleepbooten Rotterdam en Neptunus, zoomede door een blazer. De rivier is overdekt met zwaar ijs.

Middelburgsche Courant d.d. 18-2-1895

Het gezonken transportschip de Zeemeeuw begint meer en meer over te hellen. Duikers zullen trachten

het lek te stoppen en daarna zal men beproeven het schip te lichten.

Het Nieuws van de Dag d.d. 18-2-1895

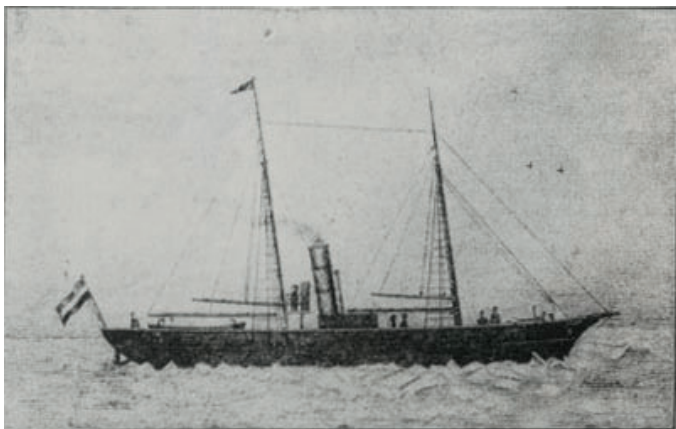
Hr. Ms. Zeemeeuw zal —naar ons uit Hellevoetsluis geseind wordt — wellicht hedenavond vlot komen. Er zijn drie sleepbooten en een blazer bij.

Nieuwe Brielsche Courant d.d. 21-2-1895

Men stelt ons in staat , het volgend stuk onder ons gemeentenieuws op te nemen: Wie de moeilijkheden en bezwaren, welke bij het lichten van gezonken vaartuigen van eenige afmeting overwonnen moeten worden, iets meer dan oppervlakkig kent, zal gaarne toestemmen, dat het afbrengen van Hr. Ms. loodstransportschoener „Zeemeeuw", die den 11 den Febr. jl., om zinken te verhoeden, op het strand van Rockanje moest worden gezet, mag worden gerangschikt onder de schoonste werken, in den laatsten tijd op dit gebied in ons vaderland uitgevoerd .Is het succes, daarmede behaald door de Nieuwe Bergingsmaatschappij te Rotterdam (onder directie van den heer G . Dirkzwager Mzn), voor een niet gering deel te danken aan den voortvarenden ijver van haar wakker personeel, allermeeest nog is het toe te schrijven aan de voortreffelijke werktuigen, waarover deze Maatschappij beschikt. Zonder die middelen toch ware het ondoenlijk geweest, om bij streng vriezend weer, terwijl het Haringvliet overdekt was met zwaar ijs, het gewenschte doel te bereiken. Na allerlei voorbereidende werkzaamheden en nadat het Bergingsvaartuig „Stier", dat machines en buizen bezit, waarmede dit lekke en gestrande schepen per minuut 20 ton water kan worden gepompt, vooraf had beproefd, de „Zeemeeuw " drijvende te houden, werd den 16en dezer besloten, dien stoomer met adsistentie van de sleepbooten „Rotterdam" en „Neptunus" vlot te sleepen en daarna in de Marinehaven te Hellevoetsluis te brengen .Onder begunstiging van den Noord-Oostenwind, die het ijs naar het Zuiderdiep dreef, kon in den namiddag van denzelfden dag aan dit voornemen gevolg worden gegeven. Het gelukte alles uitstekend. Wel bevond zich in het Noorder

STRANDING ZEEMEEUW (VERVOLG)

vaarwater nog veel ijs, maar dit had zich zich daar niet tot aaneengesloten velden samengepakt. Het liet hier en daar groote wakken open, waarvan bij het sturen werd geprofiteerd. De „Zeemeeuw“, stevig langs zijde van de „Stier“ vastgemaakt, werd gesleept door de „Rotterdam“, terwijl voorts een blazer op sleeptouw volgde, ten einde het manoeuvreeren te vergemakkelijken. Zoo arriveerden genoemde schepen, ten aanschouwe van een belangstellend publiek, dat zich op de havenhoofden had verzameld, des avonds halt zeven in de Marinehaven, waar de loodsschoener terstond bij de Oost-Barrière werd vastgemeerd. Door het ijs, dat voortdurend in de buizen werd opgezogen, kon echter het loozen niet geregeld worden voortgezet en niet voorkomen worden, dat hij met het voorschip tegen den grond zonk, gelukkig nu in veilige haven. Den volgende dag werd door den duiker der Bergingmaatschappij het lek zooveel mogelijk gestopt, wat hem op het Rockanjesche strand, doordien de kiel te diep in het zand was gedrongen, niet was mogen gelukken. Vervolgens werd de centrifugaalpomp van den lichter op de „Zeemeeuw“ zelve overgeplaatst en nu vorderde het slechts weinig tijd, het voorschip op te heffen. Thans nogmaals drijvende gebracht, kon het loodsvaartuig door de „Stier“ losgelaten en door de „Rotterdam“, naar 's Rijks werf gesleept worden, waar het voorloopig op eene veilige plaats ligt en door de onafgebroken werking van genoemde pomp en ook tengevolge van het dichten door den duiker stellig geen gevaar zal loopen, in het dok van het

Marine-établissement te zinken. Aan het slot van dit bericht voegt een woord van onverdachte hulde aan kapitein L. Nieman, onder wiens leiding de moeilijke onderneming met voorzichtigheid en beleid tot een goed einde werd gebracht en wiens grondige kennis van het afbrengen van schepen van onze kusten niet weinig tot het welslagen van dit werk heeft bijgedragen.

Naschrift:

Tot zover de krantenberichten uit die tijd. Meerdere kranten in het land hebben (delen van) artikelen van o.a. het Algemeen Handelsblad overgenomen, waarbij er wel werd gegoocheld met getallen. De 1400 à 1500 gulden aan goederen die destijds verloren zijn gegaan (Fl 1450,- destijds zou nu ongeveer € 20.500,- waard zijn), werd in een andere krant plotseling het 10-voud (14000 à 15000 gulden). Ook het aantal tochten met de sloep om de passagiers naar het strand te brengen werd in een andere krant vermeerderd van 3 naar 4.

Het meest opvallende is echter het taalgebruik in ons lokale nieuwsblad van die tijd, de Nieuwe Brielsche Courant. Het woordgebruik en de zinsopbouw (met allerlei tussenzinnen, komma's en dergelijke) maakten de leesbaarheid voor ons eilandbewoners niet bepaald beter. Daarnaast was het opvallend dat in de Nieuwe Brielsche Courant van 14 februari 1895 3 verschillende artikelen aan dezelfde gebeurtenis waren gewijd. Wat dat betreft was de landelijke pers toch een stuk duidelijker.

Helaas heb ik geen enkele foto of afbeelding van het gestrande schip en/of de berging kunnen vinden. Ook heb ik niet kunnen vaststellen of mijn overgrootvader zich tijdens de stranding aan boord van de Zeemeeuw bevond.

**Dit artikel is reeds eerder verschenen in het ledenmagazine "Struinen" van de Historische vereniging Westelijk Voorne van november 2019 en met hun toestemming gepubliceerd. De auteur van dit artikel is dhr. Leen Hoogerwerf.*